

MOSAMBIIK CLASSIC SAFARI

OSA 2

Classic-Safarilla viitataan menneiden vuosikymmenten safareihin, jolloin retkikunnat viettivät Afrikassa pitkiä aikoja metsästäen suurriistalajeja. Nykyään safarien kestot ovat lyhentyneet, osittain parempien kulkuneuvojen, yhteyksien ja tietämyksen ansiosta, osittain nykypäivän kiireiden ja minuuttiaikataulujen turmelemana.

TEKSTI: HENRI VIITANEN

Aika ei ole onneksi pystynyt taltuttamaan Afrikan villeimpiä kolkkia, ja nykypäivän metsästäjäkin voi vielä kokea vaarallisen suurriistan metsästyksen karkean puraisun.

Pysäytimme Argon nykypaikalle ja kaksi sarvipäätä jäi odottamaan jatkokäsittelyä. Vielä viimeinen pyrähdys ja leirin portin pielessä poseeraavat norsun syöksyhampaat kurkistivat mutkan takaa. Marko oli saanut Mosambikin kasteensa ja astunut puhvelin metsästäjien kerhoon. Suot ja suoelämä olivat toistaiseksi historiaa. Lämmin suihku tuntui ruhtinaalliselta parin telttayön ja päivien hikoilun jälkeen. Puhtaalle iholle laskeutuvien vaatteiden ansiosta tunsimme itsemme taas ihmisiksi. Oli aika ahmia pötsi täyteen kokin vasaamia herkkuja ja suunnitella tulevaa. Tulevan yön päätimme nukkua kunnolla, ja keskittyä seuraavaksi krokotiilin etsimiseen. Suuntana oli joki, jonne ajaisimme 8 tuntia Argolla tai lentäisimme 20 minuuttia helikopterilla. Toinen kohtereista oli käytettävissämme, joten kolikko ei tarvinnut heittää. Coera lähtisi aamusta tavaroiden kanssa ja me pörräisimme vispilällä perässä kun sumu hälvenisi.

Kun tuo iltapäivä vihdoinkin koitti, otimme vähän tavaramme ja torrakot kyytiin ja suuntasimme kohterille. Pieni peltinen pörisijä

veti sisäänsä maksimissaan 4 henkilöä ja kevyen lastin tarvikkeita. Nyt meitä oli pilotin lisäksi ainoastaan kaksi, joten saimme vietyä eineksiä ja vettä mennessämme. Coera oli vienyt jo argolla suurimman osan kamoistamme. Kopterikyyti antoi ikimuistaisen mahdollisuuden katsella maisemia ja maastonmuotoja toisesta perspektiivistä. Lensimme vain sata metriä korkealla, joten erotimme helposti eläimet ja muut yksityiskohtat. Oli häikäisevää nähdä kuinka neitseellinen alue todella oli. Ihmisistä ei näkynyt jälkeäkään. Alkumetrieni epärointi ”peltirasian” turvallisuudesta muuttui nautinnoksi. Hetken päästä saavutimme joen jota seuraten reititimme kulki leiriin. Näimme muutamia virtahepoja ja krokotiilejä. Olimme siis saapumassa oikeille alueille. Pilotti ilmoitti leirin näkyvän kohta vasemmalla puolellamme, pienen puuryhmän keskellä 50 metriä joenrannasta. Teltat oli jo pystytetty, ja Coera huiskutteli tervehdyksensä. Kopteri laskeutui pehmeästi ja lensi pois könyttyämme nyyttiemme kanssa kyydistä.

KROKOTIILIOELLA

Jalat olivat taas tukevasti maankamaralla ja tutustuimme uuteen ympäristöön. Tiheän mangroverämeen keskellä kimalsi pieni joenpahanen, jonka rantaan vuorovesi oli kai-

vertanut luonnollisen venevalkaman. Veneiden virkaa hoitivat yhdestä puusta veistetyt mokorot, joilla jahtiin lähtisimme.

Krokotiilin metsästyksessä vuorovesi on oleellisessa asemassa. Ainakin näillä alueilla sen vaikutus jokiin on suuri, ja jyrkät joenpenkat voivat helposti tuhota unelmat isosta liskon mötkäleestä jos metsästäjät ovat väärään aikaan liikkeellä. Joen ja vuoroveden metkuista oli pidetty kirjaa jo vuosikausia, ja tuo tietämys helpotti jahtiamme. Päivä oli jo niin pitkällä, että päätimme ainoastaan kohdistaa kiväärin oikealle etäisyydelle ja nauttia loppupäivän sekä illan luonnosta ja sen monista äänistä.

Ampumamatka oli aika tarkalleen tiedossa, sillä tarkoituksenamme oli lipua jokea pitkin vuoroveden mukana ja yrittää bongata joentörmällä lämmittelevä krokotiili. Jos ja kun tarpeeksi suuri lisko löytyisi, ja onnistuisimme harhauttamaan sitä siinä määrin että näköyhteyttä ei krokotiilin puolesta syntyisi, ohjaisimme hiljaa lipuvan mokoron vastarannan rämeeseen ja hiipisimme ampumahollille. Ampumamatka tulisi siis olemaan joen leveys, joka vaihteli 40-70 metrin välillä. Coera kiikutti paperinpalasen puunrunkoon, ja Marko paukautti sen yläreunaan reiän. Pari napsusta kiikarin säätöjä alaspäin ja tykki oli valmiina surmatöihin. Krokotiilin ampuminen

on otettava tosissaan, sillä maali on niskaan ammuttaessa noin appelsiinin kokoinen, ja aivolaukaus lähenteleekin jo pingispallon kokoluokkaa. Virhemarginaali on pieni, ja huonolla laukauksella krokotiili singahtaa veteen ja metsästäjien ulottumattomiin silmänräpäyksessä. Näitä veteen ehtineitä harvoin löydetään vaikka osuma olisi ollut kuolettavakin. Nyt oli kuitenkin luottamus aseeseen kohdallaan ja otimme rennosti.

Aamukasteen haihtuessa lopettelimme jo nuotiolla kokattua aamiaista. Enää pieni tovi ja vuorovesi veisi meitä oikeaan suuntaan. Viimein oli aika lähteä joelle. Könsimme mokoroihin jotka alkuun saivat Markon naamalle hieman epäilevän ilmeen.

- Että näillä välineillä tuonne virtahepon ja krokotiilien tontille? Hiljaisuus tulkittiin myöntymisen merkiksi, ja viiden miehen partiomme istui sulassa sovussa kaiverretun puunrungon sisällä. Pari miestä sai businessluokan paikat kylmälaukkujen päällä.

Alkutaipaleen meloimme kapeaa tunnelimaista uomaa, joka pian muuttui isommaksi joeksi. Leiri sijaitsi siis pienen joenhaaran päässä. Merkitsimme paikan sisäiseen navigaattoriimme, ja heittäydymme hiljaisen

virtauksen vietäväksi. Bongasimme useita krokotiilejä jo ensimmäisen parinsadan metrin aikana, mutta kaikki olivat liian pieniä ammuttavaksi. Etsimme sitä vanhaa ja suurta. Krokotiilit olivat erittäin säikkyjä ja tajusimme heti että ylimielisyydelle ei ollut tässääkään jahtimuodossa sijaa. Istuimme hiljaa ja etsimme. Joen varrella näkyi jos jonkin näköistä eläjä. Oli lintuja, liskoja ja joitain täysin tuntemattomaksi jääneitä ”hybridejä” joista ei ottanut erkkikään selvää olivatko ne kaloja, vai matelijoita. Ihmeteltävää riitti, ja hetkittäin vaiuimme jonkinlaiseen transsiin vedenliplatuksen ja hitaasti vaihtuvien maisemien mukana.

Yksi herätys edellä mainituista transseista tyhjensi melkein suolen sisällön sortseihin. Virtahepo kajautti tervehdyksensä vain muutaman kymmenen metriä edessämme. Mokorossa alkoi tapahtua. Marko sulloi muroja tuuttiin ja valmistautui ampumaan sillä aikaa kun Coera ja jäljittäjät yrittivät varmistaa kumpaa sukupuolta hippo oli. Oli huvittavaa seurata miten äkkiä krokotiilijahti voi muuttua virtahevon pyynniksi. Molemmat eläimet oli merkattu toivomuslistalle, ja odotimme virtahepojahdin päättyvän adrenaliini-

nin tuoksuisissa merkeissä. Hippo oli pinnalla vain hetken, ja aloitti lajille tyypillisen sukellusleikkensä. Meille se antoi lisämaustetta tilanteeseen, sillä kenelläkään ei ollut tietoa mihin suuntaa eläin oli menossa, tai tulossa. Yritimme löytää vedenpinnalta ilmakuplia vihjeeksi olinpaikasta. Tuona päivänä todistimme kuinka muutaman tonnin painoinen lihakimpale voi kadota yhtä huomaamattomasti, kuin hetkeä aiemmin turahnut pieru sortsin puntista. Emme nähneet otuksesta enää merkkiäkään.

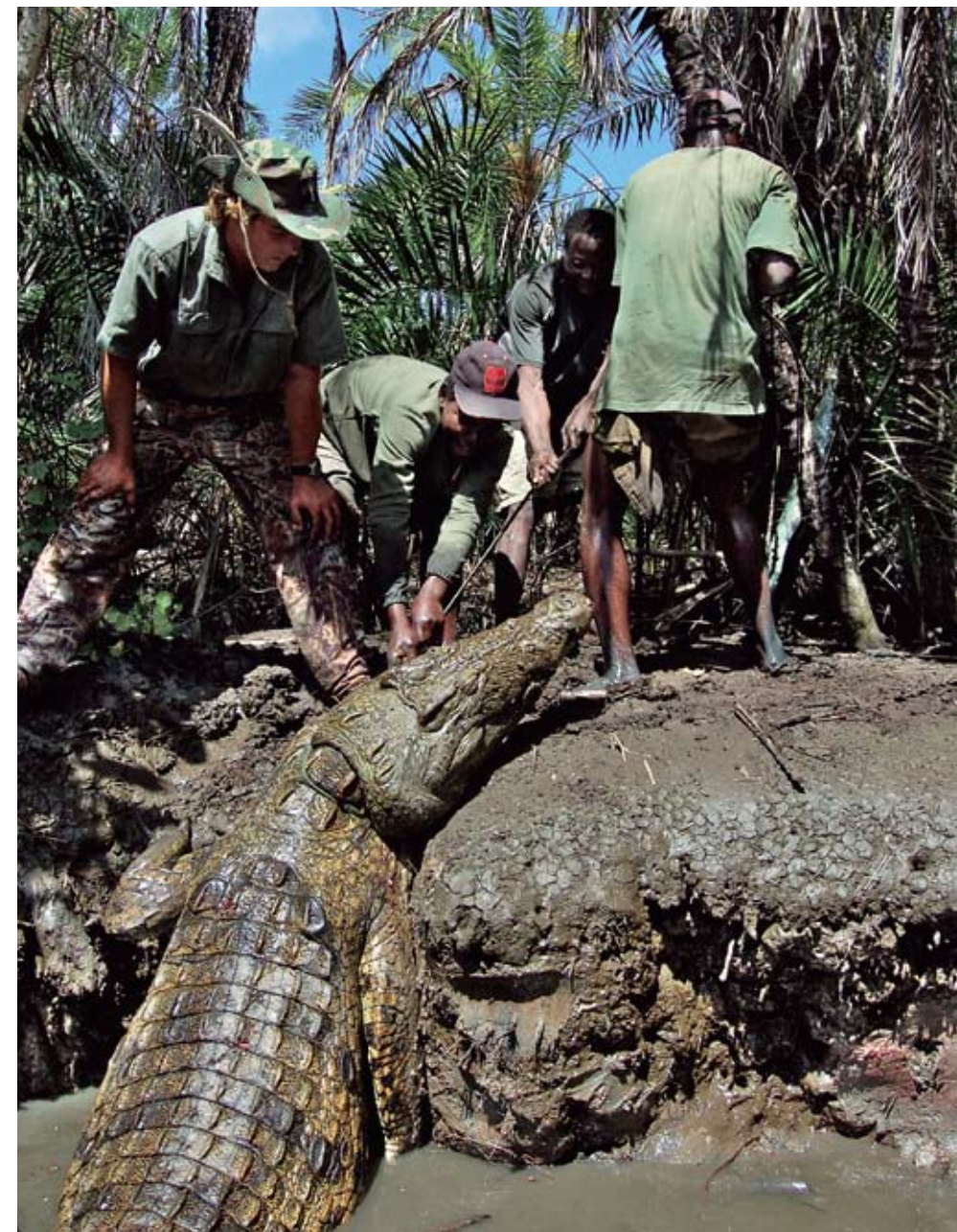
Jahti vaihtui jälleen krokotiilin pyynniksi. Tarkkaa aikaa en muista kuinka kauan jokiretkemme kesti ennen kuin jäljittäjäamme havaitsi suuren krotiilin joen oikeanpuoleisella penkalla. Miehellä oli haukkaakin tarkemmat silmät, sillä muu seurakunta sai haeskella tovin ennen kuin vaalean kitalaen siluetti pisti silmään ruohotuppaan takaa. Pään koosta päätellen edessämme oli se mitä olimme etsineet. Nyt väki pysyi hiljaa, ei saanaakaan. Mela pysyi vedessä ja toimi ainoastaan peräsimenä kun virta kuljetti mokoroa kohti vasemman puoleista penkkaa. Syrjäsillemällä seuraten krokotiili pysyi kuin pysyikin liikkumatta ja onnellisen tietämättömänä

meistä. Tuuli oli puolellamme, ja joen toiselle puolelle päästyämme maaperän värähtelytkään eivät enää saavuttaneet saalista. Mokoron keula ohjattiin Mangrovepuiden väliin ja loikimme yksi kerrallaan tiheään näkösuojaan. Olimme jo voiton puolella, mutta lähestyminen tapahtui silti varoen. Välillä jäljittäjä meni sen verran lähemmäksi vesirajaa, että pystyi varmistamaan krokotiilin sijainnin, jotta voisimme päästä ampumatilanteeseen oikeasta kulmasta. Toista tilaisuutta tuskin tulisi tämän kaverin kanssa. Ja hänet oli valittu.

Viimein mustan miehen vaalea kämmenpohja vispasi ilmassa lähestymisen merkiksi. Peto makasi kyljittäin penkan päällä noin metrin korkeudella vesirajasta. (Olimme siis lähteneet matkaan juuri oikeaan aikaan. Oli edelleen laskevan veden aika, ja krokotiili oli maannut niillä sijoillaan jo pitkän tovin. Vesi oli saanut laskea rauhassa, ja kuljettaa meidät jo auringon hypnotisoiman tappokoneen reviirille.) Coera painoi mutaan kaksi haara-keppiä jonka päälle kiväärin pystyi tukemaan. Matkaa oli noin 70 metriä, ja lisko killui aivan penkan reunalla. Se olisi saatava jäämään niille sijoilleen. Asento tarjosi hyvän mahdollisuuden suunnata luoti niskaan. Marko haki hyvää ampuma-asentoa ja muut odotimme laukausta. Kiväärin jyrähtäessä krokotiilin pää retkahti reippaasti ylöspäin, mutta takaisin maahan osuessaan häntään tuli liikkettä. Karjuimme lisälaukausten merkiksi, mutta nopean latausliikkeen aikana krokon ruho roikkui jo reunan yli ja oli putoamassa veteen. Toinen laukaus lähti välittömästi ja kolmatta ei tarvinnut enää pyytää. Se oli jo löytänyt maalinsa ennen kuin ehdimme mitään mainita. Krokotiili makasi liikkumatta vesirajassa ja jäljittäjät pujottelivat jo mangroverämeessä kuin pikajuoksijat noutamaan mokoroa. Se oli siinä! Ampujalla oli suupielet korvissa, ja pieni verihelmi toimi tilanteeseen sopivana meikkinä alahuulessa. Coeran asettama taaempi ampumatuki oli tupannut turparustinkin pienen moiskaisun, mutta se ei miestä masentanut. Hetken päästä saimme katsella saalista jo lähempää. Se oli komea krokotiili...

MATKA JATKUU JA SUUNNITELMAT MUUTTUVAT

Seuraavana päivänä pakkasimme leirin tarvikkeet, ja lastasimme ne argon pohjalle paketoitujen krokotiilin nahkan päälle. Tarkoituksena oli siirtää telttamme toiseen pisteeseen, alueelle jonka läheisyydessä mus-

tahevosantiloopit viihtyvät. Joskus vetisinä aikoina siellä oli nähty myös virtahepojen polkuja. Valmistauduimme 6 tunnin jurnutukseen kahdeksanpyöräisellä ystävällämme. Helikopteri oli muissa tehtävissä, ja ilmojen herruus oli eväty tavallisen kuolevaisen käsistä. Eipä se meitä stressannut, safaria oli vielä jäljellä ja olimme jo sekaisin päivistäkin. Aloimme saavuttaa safarin syvimmän olemuksen, ajattomuuden.

Coera ohjasti argoa eteenpäin ja me nautimme auringosta ja maisemista. Näimme useita todella komeita vesiantilooppeja, mutta ne eivät kiinnostaneet tällä kertaa. Arvioimme eläinten sarvien pituuksia aikamme kuluksi ja räiskimme valokuvia. Ison aukean laitaa saavuttuamme oli aika ylittää taas pari joenuomaa. Tasapainoilu argon päällä sujui jo mallikkaasti ja pelihousutkin pysyivät kuivana. Joenuoman ylitettyämme totesimme onnen suosivan retkikuntaamme oikein urakalla. Horisontissa lenteli valkoisia lintuja, niitä samoja kuin puhveleidenkin yllä, mutta tällä kertaa niiden seurana oli toisenlaisia sarvipäitä. Kiikareista hahmottui korkealla

taaksepäin kaareutuvia sarvia. Edessämme vaelsi kymmenittäin mustahevosantilooppeja (Sable).

Meillä ei ollut juurikaan näkösuojaa, mutta tuuli puhalsi tasaisesti kasvojamme vasten, ja välimatkaa oli ainakin kilometrin verran. Päätimme ajaa lähemmäs ja koettaa onneamme. Ajoimme pari sataa metriä eteenpäin ja kiikaroimme jälleen. Lauma vaikutti rauhalliselta. Mustahevosantilooppien seurana laidunsi vesi-, ruoko-, ja lehmäantilooppeja. Ajelimme hiljalleen eläimiä kohti ja yritimme päästä mahdollisimman lähelle, ennen kuin hylkäisimme argon. Ryömimistä ja konttaamista riittäisi varmasti jokaisen tarpeeseen, sillä tasainen neliökilometrien kokoinen ruohotasanako pakottaisi meidät etenemään ruohikon pinnan alapuolella. Viimein oli aika hypätä pois ajokistamme, ja yrittää lähestymistä. Yritimme hyödyntää muutamat korkeamat heinätuppaat ja palmun alut. Kauaa ei voitu näkösuojasta nauttia ja oli aika painaa munat turpeeseen. Ryömiminen auringonpaisteessa oli yllättävän raskasta, ja paidan

selät tummuivat hiestä nopeasti. Pyörähdimme välillä selälleen, vedimme happea ja hörpimme vettä. Taakse katsominen masensi, sillä eteneminen oli hidasta kuin etanalla. Marko päätti mieluummin yrittää ampua vähän kauempaa, kuin ryömiä itseään hengiltä. Sovimme että kun pääsemme 200 metriin, alkaa mustanahkaiselle valtasonnille lähtölaskenta.

Pääsimme lopulta otolliseen asemaan, ja suunnilleen tuolle halutulle etäisyydelle. Matkaa oli niin reilusti, että saimme suht huoletta asetella ampumakepit valmiiksi. Lippalakkimme keinuivat hädän tuskin heinien korkeudella, ja eläimet eivät kiinnittäneet meihin huomiota. Laumassa oli yksi muita selkeästi suurempisarvinen ja väriltään mustempi uros. Sarvet arvioitiin noin 38 tuuman mittaisiksi. Marko ilmoitti sen riittäväksi. Päätös oli siis tehty. Enää piti vain saada tuo uros erilleen laumasta ja tappava laukaus suoritettua.

Istuimme ja odotimme puolisen tuntia, kunnes uros suuntasi lauman etualalle ja jatkoi sitten kulkuaan kohti lauman vasenta lai-

taa. Viimeisten yksilöiden välissä oli selkeä rako, ja siihen saavuttuaan kohteena ollut yksilö pomppasi ilmaan osuman seurauksena ja aloitti lyhyen pakolaukkansa tuonpuoleiseen. Antiloopin kaatuessa heinikkoon, saavutti metsästäjä 75 prosentin etapin tavoitteestaan. Jäljellä oli vielä suurin.

ERILAISTA HIPPOJAHTIA

Saavutimme uuden leiripaikan iltapäivällä puoli kolmen maissa. Jäljittäjät taikoivat leirin pystyyn nopeasti, ja hetkeä aiemmin keskellä tyhjyyttä seisonut puu sai elämää ympärilleen. Päivänvalo oli vielä jäljellä, joten Coera ehdotti että lähtisimme tarkastamaan läheisten joenuomien ympäristön hipon jälkien varalta. Vaikka alueella ei varsinaisia avojokia ollutkaan, saattoi korkea kaisla ja runsas vesikasvillisuus pitää virtahepoja luonaan paikoissa, joissa vettä oli vielä riittävästi. Ajatus tuntui mahdolliselta. Päätimme tarkastaa tilanteen, vaikka olimmekin jo suunnitelleen siirtymistä toiselle suurelle joelle missä hippoja esiintyi runsaslukuisena. Jos löytäisimme tänään tuoreet jäljet ja reitin josta virtahevot nousevat

syömään ”kuivalle maalle”, olisi suunnitelma huomiseksi valmiina. Se kuullosti järkevältä, ja vaikka päivän argokiintiö oli jo ylitetty, päätimme lähteä pikku lisäajelulle. (Bahatin leiri suihkuineen ja posliineineen motivoi kummasti. Mitä nopeammin hippo olisi nurin, sen nopeammin pääsisimme takaisin leiriin ja juhlistamaan rankkaa safaria räiskyvän leiritulen ympärille.)

Otimme mukaan ainoastaan vettä ja kiväärit. Lyhyen tiedusteluretken jälkeen palasimme kokkaamaan illallisen. Puolen tunnin ajomatkan jälkeen törmäsimme jo ensimmäisiin hipon jälkiin. Alue oli valtaosin veden vallassa, ja jälkien ikää oli mahdotonta määritellä. Ne olivat vain suuria reikiä kasvillisuudessa, mutta kertoivat eläimien ainakin olleen täällä. Jäljittäjämme Marco viittoi Coeralle suuntamerkkejä ja opasti meitä haluamaansa paikkaan. Miehellä oli selvästi aavistus siitä missä hipot saattaisivat olla. Me laskimme leikkiä selvällä suomenkielellä ja otimme homman sillä asenteella, että kunnan huomien käyttäyspaikka löytyisi niin päivän tehtävä olisi suoritettu.

Tunnin pöriskelyn jälkeen ajokkimme pysäytettiin. Etualalla kiemurteli korkeampi papurykskaisalikko, joka osoitti peitteisen joenuoman. Coera loikkasi argosta ja mulahti puolta säärtä myöten jorpaksoon. Nauroimme asialle ja kehuimme kuinka ihanteelliset olosuhteet meillä olivat. Coera pyysi meitä jäämään argolle etteivät tanssikenkämme ryvetyisi ja he kävisivät katsomassa josko uoman varrelta löytyisi ylösnousupaikka. Tämä ”pyyntö” kuitattiin väsyneen safarimiehen hymyllä ja jääme odottamaan.

Pojat kahlasivat joenuoman varrella ja meidän tarinamme alkoivat muuttua jo melko levottomiksi. Heitimme huulta tulevista päivistä ja ihailimme laskevan auringon värjäämää taivaanranta. Heitin pötkölleen argon penkille. Melkein sillä samalla sekunnilla kajahti virtahevon voimakas ja kumea hohotus! Pomppasin pystyyn ja kuuntelin. Tarkastin poikien olinpaikan kiikareilla ja huomasin heidänkin odottavan jännittyneenä seuraavaa äänimerkkiä. Hipon ääni tuli läheltä, meidän ja poikien välistä kohdasta jossa joenuoma teki pienen ulkonevan mutkan. Sanoin Markolle että nyt näyttää pahasti siltä, että safarisi saa tänään viimeisen koitoksensa. Marko tuumasi sen sopivan hänelle paremmin kuin hyvin. Loikkasimme veteen ja aloitimme kahlaamisen kohti Coeraa ja jäljittäjäämme. Muutimme kurssia jäljittä-

jän käsimerkkien mukaan, koska he olivat jo saaneet näköyhteyden virtahepoihin.

Muutamana sadan metrin jälkeen olimme jo reisiä myöten vedessä. Marssimme siis hyvää vauhtia samaan altaaseen hippojen kanssa. Eteneminen oli hidasta ja raskasta. Kasvillisuus takertui jalkoihin, mutta samalla täytyi edetä mahdollisimman hiljaa. Luovuin ”metsästyssandaaleistani”, ja jatkoin paljain jaloin. Marko kulki tappituntumalla vanavedessä, ja näytti peukalomerkillä kaiken olevan ok. Kun vihdoin saavutimme Coeran ja Marcon, he osoittivat virtahepojen olinpaikan ja painoivat sormen huulilleen vaikene- misen merkiksi. Karkea tosiasia oli, että 50 metrin päässä edessämme puuskutti kuuden virtahevon ryhmä ja me seisomme muniamme myöten samassa jorpakossa niiden kanssa. Ja samalla selkää lämmittivät laskevan auringon viimeiset säteet. Oli toimittava nopeasti, mutta harkiten. Seuraavat minuutit ratkaisivat saisiko safari viimeisen pisteen turvallisesti i:n päälle.

Nyt ei ollut tilaa yhdellekkään virheelle. Näimme virtahepojen painuvan välillä veden alle, ja välillä sieraimista puhallettu vesisuihku paljasti eläimien sijainnin. Oli mentävä lähemmäksi, ja varmistettava mikä yksilö oli etsimämme uros. Sekunnit venyivät samalla kun etäisyys hippoihin väheni. Välillä kadotimme näköyhteyden ja isähipon puhaltama

tervehdys sai lippalakin pyörimään päässä. Askel askeleen ja tarkastus toisensa jälkeen vei meidät pisteeseen jolloin virtahepo teki siirtonsa. Lauman uros tajusi jotain olevan vialla ja lähti kulkemaan vedessä kohti meitä. Noin 25 metrin päässä se nousi puoliksi pienen heinäsaarekkeen päälle ja pysähtyi. Sen valtava ruho tuli uljaasti esiin ja pistävä katse yritti saada selvää tunkeutujista. -Ammu sitä suoraan silmien väliin, Coera sanoi. Sekuntia myöhemmin messinkinen 300 grainin solidi porautui virtahevon aivoihin, ja sammutti sen uhkaavan katseen pysyvästi. Samalla koko ympärillämme oleva lammikko räjähti liikkeelle. Oli lotinaa, tuhinaa, puhinaa ja heinien suhinaa. Loppulauma yritti lukea tilannetta ja me odotimme mihin suuntaan virtahevot säntäisivät. Muutaman sekunnin kuluttua naaras otti ohjat käsiinsä ja yksi toisensa perään ne nousivat kovemmalle maalle ja katosivat horisonttiin. Osuman laadusta ei ollut epäselvyyttä. Hippon painui näkymättömiin, mutta kelluisi aamulla samassa paikassa näyttävästi sukset taivasta kohden. Oli aika poistua areenalta reippaaseen tahtiin. Viimeisten auringonsäteiden saattamana kahlasimme takaisin ajokillemme ja aloitimme kotimatkan leiriin. Tähtien mukaan suunnistamalla jäljittäjä ohjasi meidät pimeyden keskeltä hiljalleen erottuvaa leirinuotia kohti. ▣